AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

2327

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članka 34., članka 55. i članka 57. točke 5. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, broj 122/03), u upravnom postupku ocjene sukladnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnoga natjecanja, Okvirnog ugovora o pružanju telekomunikacijskih usluga, broj C4-503-011/2003, sklopljenog između HT – Hrvatskih telekomunikacija d.d. iz Zagreba, A. Hebranga 32-34 i HT mobilnih komunikacija d.o.o. iz Zagreba, Ulica grada Vukovara 23, s jedne strane, te Croatia banke d.d. iz Zagreba, Kvaternikov trg 9, s druge strane od, 4. prosinca 2003. i Dodatka 4. Okvirnog ugovora o pružanju telekomunikacijskih usluga broj C4-503-001/2003 za pružanje javne govorne usluge u pokretnoj telekomunikacijskoj mreži sklopljenog između HT mobilnih komunikacija d.o.o. iz Zagreba, Ulica grada Vukovara 23 te, Croatia banke d.d. iz Zagreba, Kvaternikov trg 9, od 24. lipnja 2004., pokrenutog po zahtjevu poduzetnika VIPnet d.o.o. iz Zagreba, Vrtni put 1, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja sa 67. sjednice, održane 7. rujna 2006., donosi sljedeće

RJEŠENJE O PRIVREMENOJ MJERI

1. Nalaže se poduzetniku HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. iz Zagreba, Savska cesta 32, poduzetniku T-Mobile Hrvatska d.o.o. iz Zagreba, Ulica grada Vukovara 23 (u Okvirnom ugovoru, zajednički nazvani: HT) i poduzetniku Croatia banka d.d. iz Zagreba, Kvaternikov trg 9 (u Okvirnom ugovoru nazvan: Ključni poslovni korisnik) bez odgode, a najkasnije u roku od osam (8) dana, od dana dostave ovog rješenja, obustava primjene odredaba Okvirnog ugovora o pružanju telekomunikacijskih usluga broj C4-503-011/2003 od 4.12.2003. i Dodatka 4. Okvirnog ugovora o pružanju telekomunikacijskih usluga broj C4-503-001/2003 za pružanje javne govorne usluge u pokretnoj telekomunikacijskoj mreži od 24.6.2004. (dalje: Okvirni ugovor) i to kako slijedi:
– članka 2. stavka 2.2. Okvirnog ugovora, koji glasi:
»Ugovorne strane su suglasne da će HT za vrijeme trajanja ovog ugovora pružati Ključnom poslovnom korisniku, u skladu sa svojim mogućnostima, sve telekomunikacijske usluge koje se trenutno nude ili će se nuditi na tržištu, a Ključni poslovni korisnik će koristiti, u skladu sa svojim potrebama i odredbama ovog Ugovora, sve telekomunikacijske usluge koje HT trenutno nudi ili će nuditi na tržištu.«
– članka 7.3. Dodatka 4. Okvirnog ugovora, koji glasi:
»Ključni poslovni korisnik se temeljem ovog Dodatka obvezuje u poslovanju s HT-om prilikom uočenih potreba za uslugama u pokretnim mrežama zatražiti ponudu od HT-a, sukladno odredbama Okvirnog ugovora.«
– članka 2. stavka 2.3. Okvirnog ugovora, koji glasi:
»Ako neki drugi davatelj usluga Ključnom poslovnom korisniku ponudi specifične nove usluge, koje nisu obuhvaćene ovim Ugovorom, Ključni poslovni korisnik će u roku od tjedan dana od primitka takve ponude obavijestiti HT o uvjetima spomenute ponude (kvaliteta i razina usluge, cijena i slično), te će zatražiti od HT-a ponudu istih ili usporedivih usluga prije no što prihvati ponudu drugog davatelja usluga. HT se svoju ponudu obvezuje dostaviti Ključnom poslovnom korisniku u roku od 30 dana od dana zaprimanja obavijesti Ključnog poslovnog korisnika. Ključni poslovni korisnik se obvezuje prihvatiti ponudu HT-a, ako

odnos cijene i kvalitete usluga koju ponudi HT bude povoljniji od odnosa cijene i kvalitete usluge koju je ponudio drugi davatelj usluga, te ako HT preuzme obvezu da će dotičnu uslugu realizirati u roku od 60 dana od prihvaćanja ponude. Odnos cijene i kvalitete takve usluge će, u slučaju potrebe, Ključni poslovni korisnik i HT zajednički definirati. Ako HT ne dostavi svoju ponudu u roku od 30 dana od dana zaprimanja obavijesti Ključnog poslovnog korisnika, Ključni poslovni korisnik može prihvatiti ponudu drugog davatelja usluge bez ikakvih daljnjih privola od strane HT-a.«
– članka 2. stavka 2.10. Okvirnog ugovora, koji glasi:
»Ključni poslovni korisnik ima pravo, radi poslovnih ili sigurnosnih razloga, koristiti telekomunikacijske usluge, ograničenog opsega i od drugih davatelja telekomunikacijskih usluga bez štete za ovaj ugovor i pod uvjetom da ne krše ostale odredbe ovog Ugovora. Za potrebe ovog Ugovora, termin »telekomunikacijske usluge ograničenog opsega» znači telekomunikacijske usluge za čije pružanje HT-ov konkurent ostvaruje godišnji prihod koji ne prelazi 5% od godišnjeg prihoda što ga je HT ostvario od Ključnog poslovnog korisnika tijekom prethodne godine od svih telekomunikacijskih usluga navedenih u članku 2.1. ovog Ugovora, kao ni više od 10% po pojedinoj telekomunikacijskoj usluzi navedenoj u članku 2.1. u dotičnoj godini.«
– članka 2. stavka 2.11. Okvirnog ugovora, koji glasi:
»Ključni poslovni korisnik se temeljem ovog Ugovora obvezuje obavijestiti HT o korištenju svake telekomunikacijske usluge koju mu pružaju HT-ovi konkurenti, pod uvjetom da na taj način Ključni korisnik ne krši odredbe ugovora o korištenju telekomunikacijskih usluga s drugim pružateljima usluga. U svakom slučaju, Ključni poslovni korisnik se obvezuje izvijestiti HT o postotku korištenja telekomunikacijskih usluga, pruženih mu od strane HT-ovih konkurenata, u smislu članka 2.10. ovog Ugovora.«
2. Nalaže se poduzetniku HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. iz Zagreba, Savska cesta 32, poduzetniku T-Mobile Hrvatska d.o.o. iz Zagreba, Ulica grada Vukovara 23 i poduzetniku Croatia banka d.d. iz Zagreba, Kvaternikov trg 9, da ne sklapaju nove Okvirne ugovore i anekse ugovora za vrijeme trajanja ove privremene mjere, a koji su u suprotnosti s nalogom iz točke 1. izreke ovog rješenja.
3. Nalaže se poduzetniku HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. iz Zagreba, Savska cesta 32, poduzetniku T-Mobile Hrvatska d.o.o. iz Zagreba, Ulica grada Vukovara 23 da ne sklapaju s trećima nove Okvirne ugovore i anekse ugovora za vrijeme trajanja ove privremene mjere, a koji su u suprotnosti s nalogom iz točke 1. izreke ovog rješenja.
4. Privremena mjera iz točke 1., točke 2. i točke 3. izreke ovog rješenja određuje se do dana donošenja konačnog rješenja u ovom postupku.
5. Ovo rješenje bit će objavljeno u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 16. studenoga 2005. zahtjev poduzetnika VIPnet d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Vrtni put 1, (dalje: VIPnet d.o.o.) protiv poduzetnika HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. sa sjedištem u Zagrebu, Savska cesta 32 (dalje: T-HT d.d.) i poduzetnika T-Mobile Hrvatska d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 23 (dalje: T-Mobile d.o.o.).
U zahtjevu poduzetnika VIPnet d.o.o., u bitnome se navodi da poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. zlouporabljuju vladajući položaj i to T-HT d.d. na tržištu javne govorne usluge u nepokretnim mrežama i na tržištu iznajmljivanja vodova na području Republike Hrvatske, a T-Mobile d.o.o. na tržištu javne govorne usluge u pokretnim mrežama na području Republike Hrvatske, na način da sklapaju Okvirne ugovore kojima se, na štetu potrošača, ograničava tržište i to uvjetovanjem sklapanja ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih stranaka

dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi s predmetom tih ugovora, što predstavlja zabranjene sporazume u smislu članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, broj 122/03; dalje: ZZTN).
U smislu odredbe članka 37. točke 8. i 9. ZZTN, Agencija je prije pokretanja postupka zatražila od poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. pisano očitovanje s dokumentacijom na navode iz zahtjeva poduzetnika VIPnet d.o.o., koji su isti dostavili Agenciji dana 25. prosinca 2005. i 27. prosinca 2005.
Temeljem podataka kojima je Agencija raspolagala iz dostavljene dokumentacije, Agencija je 2. ožujka 2006., u smislu članka 46. ZZTN, donijela zaključak o pokretanju postupka ocjene sukladnosti s odredbama ZZTN, Okvirnih ugovora s dodacima i prilozima, sklopljenih između poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. s ključnim poslovnim korisnicima, koji se u Agenciji vodi pod klasom: UP/I 030-02/2005-01/50.
Agencija nije postupala u dijelu zahtjeva poduzetnika VIPnet d.o.o., a koji se odnosi na zlouporabu vladajućeg položaja, budući da temeljem članka 5. stavka 1. točke 7. Zakona o telekomunikacijama (»Narodne novine«, broj: 122/03, 158/03, 177/03, 60/04 i 70/05), Hrvatska agencija za telekomunikacije obavlja regulatorne poslove s ciljem onemogućavanja zlouporabe nadmoćnog položaja na telekomunikacijskom tržištu.
Agencija je predmetni zaključak u smislu članka 47. ZZTN dostavila na očitovanje strankama u postupku. Rečenom odredbom ZZTN, propisano je da će Agencija u postupku u kojem sudjeluju stranke sa suprotnim interesima dostaviti po jedan primjerak zaključka o pokretanju postupka strankama, a na koji je stranka protiv koje je postupak pokrenut dužna dostaviti odgovor i traženu dokumentaciju.
Traženo očitovanje i preslike Okvirnih ugovora s pripadajućim dodacima i prilozima poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. dostavili su Agenciji dana 28. travnja 2006., kojima se u bitnome navodi kako predmetni Okvirni ugovor s dodacima i prilozima nije zabranjen sporazum u smislu odredaba ZZTN.
Uvidom u dvadeset četiri (24) dostavljena Okvirna ugovora s dodacima i prilozima, Agencija je utvrdila da su iste, poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. sklapali s različitim poduzetnicima – ključnim poslovnim korisnicima te da nije riječ o tipskim ugovorima.
Stoga je Agencija, iz predmeta pod klasom: UP/I 030-02/2005-01/50, izdvojila predmetne Okvirne ugovore, koje vodi u zasebnim upravnim postupcima ocjene sporazuma.
Upravni postupak ocjene sukladnosti Okvirnog ugovora s odredbama ZZTN, sklopljen između poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. s poduzetnikom Croatia banka d.d. vodi se u Agenciji pod klasom UP/I 030-02/2006-01/45.
Uvidom u dostavljeni Okvirni ugovor koji su poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. sklopili s poduzetnikom Croatia banka d.d. Agencija je kao sporne, u smislu članka 9. stavka 1. točke 5. ZZTN, utvrdila odredbe članka 2. stavka 2.2., stavka 2.3., stavka 2.10 i stavka 2.11. Okvirnog ugovora, te članak 7. 3. Dodatka 4, Okvirnog ugovora.
Naime, Agencija je utvrdila da se spornim odredbama Okvirnog ugovora određuje:
a. da će poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. pružati poduzetniku Croatia banka d.d. sve telekomunikacijske usluge koje se trenutno nude ili će se nuditi na tržištu, a poduzetnik Croatia banka d.d. će koristiti sve telekomunikacijske usluge koje poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. trenutno nude ili će nuditi;
U navedenoj odredbi nije sporna obveza poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. o pružanju svih telekomunikacijskih usluga koje isti nude na tržištu, ali je s aspekta odredbi o zaštiti tržišnog natjecanja sporna obveza poduzetnika Croatia banka d.d. o korištenju svih telekomunikacijskih usluga koje će poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. nuditi u budućnosti. Iz izričaja sporne odredbe proizlazi da je poduzetnik Croatia banka d.d. obvezatan koristiti sve telekomunikacijske usluge, za kojima ima potrebu, od poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. što za posljedicu ima isključivanje konkurenata poduzetnika T-HT d.d. i

poduzetnika T-Mobile d.o.o. s mjerodavnih tržišta.
Imajući u vidu činjenicu da je poduzetnik T-HT d.d. operator sa znatnijom tržišnom snagom na tržištu usluge nepokretnih javnih telefonskih mreža (na tržištu javnih govornih usluga i na tržištu prijenosa govora, zvuka, podataka, dokumenata, slika i drugog u nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži) na području Republike Hrvatske, a poduzetnik T-Mobile d.o.o. na tržištu javne govorne usluge u pokretnim telekomunikacijskim mrežama na području Republike Hrvatske, može se razumno pretpostaviti da je cilj gore navedene ugovorne odredbe jačanje postojećeg položaja na mjerodavnim tržištima poduzetnika T-HT d.d. i poduzetnika T-Mobile d.o.o. (u Okvirnom ugovoru, zajednički nazvani: HT) odnosno sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na navedenim mjerodavnim tržištima, na način da se značajnom dijelu konkurencije sprječava odnosno ograničava pristup mjerodavnim tržištima, a korisnike upućuje i vezuje samo za poduzetnike T-HT d.d. i T- Mobile d.o.o.
b. da se poduzetnik Croatia banka d.d. temeljem Dodatka 4. Okvirnog ugovora obvezuje u poslovanju s poduzetnikom T-Mobile d.o.o. prilikom uočenih potreba za uslugama u pokretnim mrežama zatražiti ponudu od poduzetnika T-Mobile d.o.o., sukladno odredbama Okvirnog ugovora
c. da ako neki drugi davatelj usluga poduzetniku Croatia banka d.d. ponudi specifične nove usluge, koje nisu obuhvaćene Okvirnim ugovorom, poduzetnik Croatia banka d.d. će obavijestiti poduzetnike T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. o uvjetima spomenute ponude (kvaliteta i razina usluge, cijena i slično) te će zatražiti od poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. ponudu istih ili usporedivih usluga prije no što prihvati ponudu drugog davatelja usluga. Poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. se obvezuju svoju ponudu dostaviti poduzetniku Croatia banka d.d. Poduzetnik Croatia banka d.d. se obvezuje prihvatiti ponudu poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o., ako odnos cijene i kvalitete usluge koju ponude poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. bude jednak ili povoljniji od odnosa cijene i kvalitete usluga koju je ponudio drugi davatelj usluga, te ako poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. preuzmu obvezu da će dotičnu uslugu realizirati u određenom roku od prihvaćanja ponude.
Ako poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. ne dostave svoju ponudu u određenom roku od dana zaprimanja obavijesti poduzetnika Croatia banka d.d., poduzetnik Croatia banka d.d. može prihvatiti ponudu drugog davatelja usluge bez ikakvih daljih privola (obveza prema poduzetnicima T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o.) od strane poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o.
d. Poduzetnik Croatia banka d.d. ima pravo, radi poslovnih ili sigurnosnih razloga, koristiti telekomunikacijske usluge ograničenog opsega i od drugih davatelja telekomunikacijskih usluga bez štete za ugovor i pod uvjetom da ne krše ostale odredbe ugovora.
Telekomunikacijske usluge ograničenog opsega» su telekomunikacijske usluge za čije pružanje konkurent poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. ostvaruje godišnji prihod koji ne prelazi 5% od godišnjeg prihoda što ga su ga poduzetnici T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. ostvarili od poduzetnika T-HT d.d i T-Mobile d.o.o. tijekom prethodne godine od svih telekomunikacijskih usluga navedenih u članku 2.1. ugovora, kao ni više od 10% po pojedinoj telekomunikacijskoj usluzi navedenoj u članku 2.1. u dotičnoj godini.
e. Poduzetnik Croatia banka d.d. se temeljem Okvirnog ugovora obvezuje obavijestiti poduzetnike T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. o korištenju svake telekomunikacijske usluge koju mu pružaju konkurenti poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o., pod uvjetom da na taj način poduzetnik Croatia banka d.d. ne krši odredbe ugovora o korištenju telekomunikacijskih usluga s drugi pružateljima usluga. U svakom slučaju, poduzetnik Croatia banka d.d. se obvezuje izvijestiti poduzetnike T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o. o postotku korištenja telekomunikacijskih usluga, pruženih mu od strane konkurenata poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o., u smislu članka 2.10. Okvirnog ugovora.
Agencija je pored odredbi ZZTN podredno, na odgovarajući način, u konkretnom slučaju

primjenjivala u smislu članka 35. stavka 3. ZZTN, kriterije i standarde poredbenog prava Europske zajednice odnosno Obavijest Komisije – Smjernice za vertikalna ograničenja broj 032000Y1013(01), Službeni list C 291, 13/10/2000 str. 0001 – 0044, 2000/C 291/01.
Ugovorne odredbe, opisane pod točkama b., c., d. i e. upućuju na primjenu tzv. »engleske klauzule«.
Riječ je o odredbi koja obvezuje kupca (poduzetnika Croatia banka d.d.) da izvijesti o bilo kojoj ponudi koju pod povoljnijim uvjetima nude drugi dobavljači (konkurenti poduzetnika T-HT d.d. i poduzetnika T-Mobile d.o.o.) i kojom mu se dopušta (poduzetniku Croatia banka d.d.) da prihvati tu ponudu samo ako mu dobavljač (poduzetnik T-HT d.d. i poduzetnik T-Mobile d.o.o.) odbije pružati usluge pod tim povoljnijim uvjetima.
Razumno je za očekivati da takva odredba ima isti učinak kao i obveza nenatjecanja, osobito kada kupac (poduzetnik Croatia banka d.d.) mora svom dobavljaču (poduzetnik T-HT d.d. i poduzetnik T-Mobile d.o.o.) otkriti podatke o alternativnom izvoru nabave.
Engleska klauzula također može djelovati kao odredba o nametanju određene količine usluge kupcu od strane dobavljača. Nametanje određene količine usluge kupcu ima slične, ali slabije učinke isključenja s tržišta od obveze nenatjecanja. Poduzetnicima u vladajućem položaju izričito se zabranjuje primjena engleske klauzule.
Je li u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu u cijelosti ili djelomično, u smislu članka 9. stavka 1. točke 5. ZZTN odnosno, može li se u konkretnom slučaju primijeniti članak 10. ZZTN o izuzeću sporazuma, Agencija će nesporno moći utvrditi tek na temelju provedene detaljne ekonomske analize mjerodavnih tržišta na kojima predmetni sporazumi imaju učinke.
Na temelju ovlasti iz članka 55. stavka 1. ZZTN, Agencija može donijeti rješenje o privremenoj mjeri kada smatra da pojedine radnje sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja, u smislu odredaba ZZTN, prijete nastankom izravnoga značajnoga štetnog učinka za poduzetnike, odnosno pojedina područja gospodarstva ili interese potrošača.
Uzimajući u obzir sve pravne i činjenične okolnosti koje su Agenciji poznate, Agencija je kao ograničavajuće ocijenila gore navedene odredbe Okvirnog ugovora budući da se istima uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih stranaka dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi predmeta tih ugovora, što predstavlja zabranjene sporazume u smislu članka 9. stavka 1. točke 5. ZZTN.
U konkretnom slučaju, može se razumno pretpostaviti kako gore navedene odredbe Okvirnog ugovora imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje odnosno narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnim tržištima pa je nepotrebno dokazivati i njihove stvarne učinke na tržištu.
Agencija smatra da daljnja primjena gore navedenih odredaba Okvirnog ugovora, istovremeno prijeti nastanku izravnog, značajnog štetnog učinka za konkurente poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o., koji su u znatno nepovoljnijem položaju na tržištu od poduzetnika T-HT d.d. i T-Mobile d.o.o., te za krajnje korisnike telekomunikacijskih usluga na mjerodavnim tržištima, koje se upućuje i vezuje samo za poduzetnike T-HT d.d. i T- Mobile d.o.o.
Stoga, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja je na 67. sjednici, održanoj 7. rujna 2006. temeljem članka 34., 55. i članka 57. točke 5. ZZTN, donijelo odluku o izricanju privremene mjere poduzetnicima T-HT d.d., T-Mobile d.o.o. i Croatia banka d.d.
Odredbom članka 59. stavka 1. ZZTN, a u smislu članka 57. stavka 5. ZZTN, rješenje Agencije objavljuje se u »Narodnim novinama«.
Ukoliko poduzetnici T-HT d.d., T-Mobile d.o.o. i Croatia banka d.d. ne postupe u skladu s ovim rješenjem, Agencija će, sukladno članku 60. ZZTN, podnijeti nadležnom prekršajnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv poduzetnika T-HT d.d., T-Mobile d.o.o. i Croatia banka d.d., te odgovornih osoba u istima, a u svezi članka 61. stavka 1. točka 4. i stavka 2. ZZTN.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor kod Upravnog suda Republike Hrvatske, u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovog rješenja.

Klasa: UP/I 030-02/2006-01/45
Urbroj: 580-05-06-26-1
Zagreb, 7. rujna 2006.

Predsjednica Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja
Olgica Spevec, v. r.